

Stanowisko
Związku Miast Polskich
w sprawie
projektu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Związek Miast Polskich wyraża **kategoryczny sprzeciw** wobec zamiaru uchwalenia ustawy w brzmieniu przyjętym w sprawozdaniu komisji zawartym w druku 4042. Ustawa w przyjętym kształcie jest niezgodna z Konstytucją RP, ponieważ:

- 1) nakłada na gminy i powiaty nowe zadania bez zapewnienia środków finansowych na ich realizację,
- 2) narusza zasadę samodzielności JST w zakresie ich zadań własnych (ingeruje w sposób realizacji zadań własnych JST, podczas gdy ustawy nakładające na gminy i powiaty zadania własne powinny określać ich zasadnicze ramy, pozostawiając decyzje o sposobie ich realizacji właściwym organom JST).

UZASADNIENIE

Rządowy projekt ustawy, zawarty w druku sejmowym 3378, został negatywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. Projekt daleko odbiegał od przedstawionych wcześniej założeń, a jego krytyka, dotycząca zarówno kwestii finansowania nowych zadań jak i nieuzasadnionego dublowania istniejących struktur ośrodków pomocy społecznej i pomocy rodzinie, była jednoznaczna.

Nasze stanowisko zostało przedstawione podczas wysłuchania publicznego w dniu 19 października 2010 roku. Podczas tej debaty zabierali także głos eksperci oraz przedstawiciele służb pomocy społecznej i centrów pomocy rodzinie, którzy przedstawili równie jednoznaczne negatywne oceny projektu. Wszystkie te głosy zignorowano.

1) Art. 244 ustawy stanowi, że minister właściwy ds. rodziny wprowadzi program na dofinansowanie nowych zadań własnych gmin i powiatów w okresie 3 lat od wejścia ustawy w życie, stanowiąc w ust. 2, że będzie to miało formę dotacji celowej z budżetu państwa. Tymczasem nowe zadania własne muszą uzyskać pełne finansowanie, a nie dofinansowanie, a ponadto powinno to nastąpić poprzez adekwatny wzrost dochodów własnych, a nie w formie dotacji celowej. Zaproponowany w art. 244 zabieg zapowiada zaledwie dofinansowanie tych nowych zadań własnych – i to tylko w okresie 3 lat. Jest to niezgodne z art. .. Konstytucji RP.

Dodatkowo trzeba podkreślić, że następuje to w okresie **wielkiego osłabienia dochodów własnych JST**¹, które w zasadniczej mierze jest efektem niezrekompensowanych zmian prawnych w systemie podatkowym, uchwalonych w roku 2007. Jednocześnie minister finansów na posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny w dniu 13 kwietnia br. poinformował, że w najbliższych trzech latach nie będą mogły być przeznaczone na realizację ustawy żadne środki finansowe.

Według szacunków wynikających z zawartych w ustawie standardów wykonywania zadań w niej określonych, gminy i powiaty będą musiały:

- zatrudnić ok. 50 000 asystentów rodzinnych (1 na 10-20 rodzin problemowych – gminy),
- zatrudnić tysiące koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (1 na 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka – powiaty),
- utworzyć lub powierzyć prowadzenie instytucji „organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej” (powiaty).

¹ wg danych Ministerstwa Finansów w latach 2007 – 2010 nastąpił **spadek udziału dochodów własnych JST** w ich dochodach ogółem z 57,1 % w roku 2007 do 48,3 % w roku 2010.

Utrzymanie tak rozbudowanej nowej struktury (sieci) będzie wymagało zaangażowania środków finansowych w wysokości 2-3 miliardów złotych rocznie, co – zwłaszcza wobec jasnej deklaracji ministra finansów co do braku środków na te zadania w budżecie państwa – jest niemożliwe.

2) Nasz sprzeciw budzi także upór projektodawców, dotyczący tworzenia nowych rozwiązań organizacyjno-instytucjonalnych, z pominięciem istniejących służb socjalnych oraz utworzonych 12 lat temu powiatowych centrów pomocy rodzinie. W pewnym stopniu można ten upór zrozumieć – widocznie resort zdaje sobie sprawę z sytuacji służb socjalnych, do której sam doprowadził, rozbudowując do absurdalnych rozmiarów bardzo szczegółowe przepisy ustawowe i wykonawcze. Efektem tego jest obciążenie pracowników socjalnych tyłoma obowiązkami o charakterze urzędniczym, że mają oni znacznie mniej czasu na bezpośrednią pracę z rodzinami. Tymczasem ustawy powinny określać jedynie ramy prawne realizowania przez gminy i powiaty ich zadań własnych (a takimi są zadania z zakresu pomocy socjalnej i pomocy rodzinie), natomiast o sposobie ich realizacji powinny decydować właściwe organy JST. Przy tak sztywnych i drobiazgowych regulacjach (dotyczących przede wszystkim sposobu realizacji zadań) jakie wciąż proponuje resort, zadania z tego zakresu **przestają być własne**.

Rozwiązaniem tego problemu powinna być rezygnacja z zawartych w ustawie zapisów o znaczeniu organizacyjno-instytucjonalnym i zastąpienie ich oczywistym przepisem ogólnym, że o sposobie realizacji określonych w ustawie zadań przez służby socjalne i służby pomocy rodzinie decydują właściwe organy gmin i powiatów. Pracownicy socjalni gmin oraz pracownicy powiatowych centrów pomocy rodzinie już dzisiaj prowadzą pracę z rodzinami problemowymi i są do niej profesjonalnie przygotowani.

Tworzenie nowych rozwiązań instytucjonalnych i kadrowych, w kształcie proponowanym w ustawie, nie ma więc ani sensu finansowego, ani uzasadnienia merytorycznego.

Wieliczka, 15 kwietnia 2011 r.

Za Zarząd

Ryszard Grobelny
PREZES ZWIĄZKU